

SFIDAT NË IMPLEMENTIMIN E KURRIKULËS SË RE NË FUSHËN GJUHËT DHE KOMUNIKIMI - GJUHA ANGLEZE NË FILLORE

M.Sc. Luljeta Shala
Instituti Pedagogjik i Kosovës
Luljeta.Shala@rks-gov.net

Përmbledhje

Aktualisht, mësimi i gjuhës angleze, po bëhet një detyrë e ndërlikuar, e cila, shikuar nga perspektiva e sotme, kërkon nga mësimdhënësit shkathtësi multidimensionale, që ai të mund të inkuadrohet në mësimin e gjuhës së huaj.

Qëllimi i hulumtimit ishte identifikimi i sfidave me të cilat ballafaqohen mësimdhënësit e gjuhës angleze në shkollën fillore, në shkollat pilot të zbatimit të Kurrikulës së Kosovës, por edhe në shkollat e tjera që ende nuk janë përfshirë në zbatim të KK, ku mësimi i gjuhës së huaj fillon në klasë të tretë. Punimi u realizua me një kombinim të metodave dhe instrumenteve që mundësuan analizën teorike dhe cilësore të tij. Hulumtimi u realizua në 59 ShFMU, në tri komuna të Kosovës me mësimdhënësit të gjuhës angleze që punojnë në fillore. Nga 39 shkollat fillore pilot në zbatim të KK të përfshira në hulumtim ishin tri shkolla pilot ku zbatohet KK me 6 mësimdhënësit të gjuhës angleze, dhe mësimdhënësit e shkollave të tjera ku ende nuk ka filluar zbatimi i KK, por që mësimi i gjuhës së huaj fillon në klasë të tretë për herë të parë dhe përballet me sfida afërsisht të njëjta në mësimdhënie të gjuhës së huaj. Të gjithë mësimdhënësit e shkollave pilot janë trajnuar paraprakisht për zbatimin e KK, në bazë të fushave kurrikulare. Për realizimin e hulumtimit, u përdoren pyetësorët për mësimdhënësit të gjuhës angleze dhe mësues klase.

Nga të dhënat e fituara del se, nuk mësimdhënësit nuk ishin të përgatitur për qasjen metodologjike të mësimdhënies së gjuhës së huaj në nivel fillor. Gjuha angleze, në shkollimin parafillor, ende nuk ka filluar në asnjërin nga këto tri shkolla pilot, në të cilat zbatohet KK. Sfidat në implementim ishin

mjaftë të mëdha, duke filluar nga fëmijët e moshës së vogël, tekstet mësimore, mungesa e një udhëzuesi të KK në fushën gjuhët dhe komunikimi për gjuhën angleze me modele dhe shembuj konkret, materialet shitesë të nevojshme për mësimdhënie, ilustrimet e deri te mjete të tjera vizuale. Po ashtu, edhe në shkollat e tjera, ku mësohet anglishtja nga klasa e tretë, ka sfida të dukshme duke filluar nga trajnimi i mësimdhënësve për qasje metodologjike të mësimdhënies së gjuhës angleze me fëmijë në moshë të re, tekstet mësimore që nuk ofrojnë informata të mjaftueshme si tekst bazë, mungesa e mjeteve mësimore, etj.

Fjalë kyçe: Fusha, Gjuhët dhe Komunikimi, Gjuha angleze, Kurrikula, mësimdhënie, nxënie, niveli i parë, praktika mësimore.

Summary

English language teaching is becoming a complex task, which viewed from today's perspective, requires teachers to have multidimensional skills in order to be involved in the teaching of foreign languages. The aim of the research was to identify the challenges faced by teachers of English language in pilot primary schools implementing the Kosovo Curriculum Framework (KCF), on one hand, and in other schools that are not yet involved in the implementation of KCF, where English learning starts from the third grade, on the other hand, as well as to compare them. The research was carried out with a combination of methods and instruments that enabled theoretical and quality analysis. The research was conducted in 59 PLSS in three municipalities in Kosovo with English teachers working in primary schools. Out of 39 primary pilot schools implementing the KCF, three schools were included in the study with 6 English teachers. The sample also included teachers of other schools where implementation of KCF has not commenced yet, where foreign language teaching begins from the third grade and face more or less the same challenges. All teachers of pilot schools have been previously trained on implementation of KCF based on curriculum areas. For purposes of this study, questionnaires for English language teachers and class teachers were used.

The findings revealed that the teachers are not qualified for the methodological approach to foreign language instruction at the primary level. English language instruction in preschool classes has not commenced yet in any of the three pilot schools where KCF is applied. Challenges in implementation were considerable, ranging from approach to small-aged children, textbooks, lack of KCF guidelines in the field of languages and communication in English with concrete models and examples in English, additional materials needed for teaching, illustrations and other visual tools. In the schools where English language is learned from the third grade, there are visible challenges ranging from teacher training on the methodological approach to teaching English language to children at a young age, textbooks that do not provide sufficient information as basic text, lack of teaching tools etc.

Key words: *Field Languages and Communication, English Language, curriculum, teaching, First Level learning, teaching practice.*

HYRJE

Reforma e fundit e sistemit arsimor është e orientuar në përmirësimin e cilësisë së arsimit në tërësi. Kjo nënkupton ndryshimet e konsiderueshme dhe sfiduese për implementimin e kurrikulave shkollore të bazuara në kompetenca. Korniza e Kurrikulës të Kosovës (KKK) fokusohet në të nxënit me në qendër nxënësin, në kompetenca, në mësimin e integruar, në fleksibilitetin, në mobilitetin dhe në transparencën. Në Kurrikulë parashtrahet vizioni për hartimin dhe zbatimin e kurrikulave bërthamë bazuar në parimin me nxënësin në qendër dhe në kompetenca, të cilat do të integronin dhe reflektonin vlerat dhe parimet fundamentale të të drejtave të njeriut, bashkëjetesës, drejtësisë shoqërore dhe gjithëpërfshirjes. KKK-ja gjithashtu parasheh zgjidhje të ndryshme të cilat i marrin parasysh nevojat e nxënësve si dhe ofrojnë qasje të barabartë në arsimim cilësor për të gjithë.

Korniza e Kurrikulës është e bazuar në arritjen e kompetencave bazë dhe inkurajon të nxënit gjatë gjithë jetës. KK-ja ndryshon qasjen drejtë të

mësuarit aktiv, individual, pjesëmarrës, gjithëpërfshirës dhe drejtë formimit të nxënësve si qytetarë aktiv të shoqërisë dhe të përshtatshëm me kërkesat e zhvillimit të teknologjisë bashkëkohore.

Futja e gjuhës angleze në fillore, është një ndër prioritetet e Ministrisë së Arsimit, e artikuluar në Kornizën e Re të Kurrikulës. Implementimi i Kornizës Kombëtare të Kurrikulit është shtyrë për vitin 2015-2016 duke u bazuar në rekomandimet (Projekti i BE-së SWAP, 2010) që së pari duhet të zhvillohen kapacitetet e nevojshme njerëzore dhe institucionale për të krijuar kushtet e nevojshme për implementimin e plotë të KKK-së. Mësimi i gjuhës angleze në shkollë fillore, është paraparë me Kurrikulën e Kosovës, si lëndë obliguese. Sipas KKK, gjuha angleze do të jetë lëndë mësimore që nga klasa parafillore, klasa e parë apo më së largu klasa e dytë, varësisht nga shkolla, gatishmëria e mësimitdhënësve dhe kualifikimi i tyre. Edhe në shkollat pilot, ku ka filluar implementimi i KK, mësimi i gjuhës angleze nuk ka filluar si duhet për shkak të mungesës së kuadrit profesional për të punuar me fëmijë në moshë të re, mungesës së teksteve mësimore të gjuhës angleze, mungesës së gatishmërisë së shkollës, etj. Gjuha angleze, në shkollat pilot në të cilat implementohet KKK, ka filluar të realizohet nga mësimitdhënësit e gjuhës angleze varësisht nga vullneti i udhëheqësit të shkollës për ta përfshirë në këtë nivel. Dihet se nuk kishte kriteret se kush nga mësimitdhënësit do të punojë në nivel fillor, por ishte çështje e vendosur nga udhëheqësit e shkollës. Në shkollat të cilat ende nuk janë përfshirë në zbatim të KK, gjuha angleze ka filluar të mësohet nga klasa e tretë. Sfidat ishin të mëdha që nga fillimi duke u përballur me mungesën e përgatitjes së duhur të mësimitdhënësve, teksteve mësimore jo të mjaftueshme me informata, mungesa e mjeteve mësimore, materialeve shtesë etj.

Konteksti teorik

Bazuar në Kornizën e Kurrikulës, fusha Gjuhët dhe komunikimi ngërthen në vete lëndët: gjuhë amtare, gjuhë e parë e huaj (gjuhë angleze), gjuhë e mjedisit, si dhe gjuhë të tjera të huaja.

Kjo fushë u mundëson nxënësve që të zhvillojnë dhe të kultivojnë përdorimin e gjuhës si mjet komunikimi në shkollë, në jetën e përditshme, në jetën profesionale dhe në jetën publike. Nëpërmjet kësaj fushe kurrikulare, në secilën lëndë, duhen arritur të gjitha kompetencat e përcaktuara me Kornizën e Kurrikulës. Qëllimi kryesor i Kurrikulës Bërthamë për fushën Gjuhët dhe Komunikimi është që nxënësve t'u mundësojë të zhvillojnë aftësitë themelore në lëndët e përfshira në këtë fushë. Kjo mundëson që nxënësit, sipas Kurrikulës bërthamë (2012) në çdo shkallë a nivel, të aplikojnë shkathtësitë e komunikimit, duke u mbështetur në zhvillimin e shkathtësive gjuhësore: të dëgjuarit, të folurit, të lexuarit dhe të shkruarit. Prandaj, fusha Gjuhët dhe komunikimi mundëson realizimin e komunikimit e përmes: të dëgjuarit, të folurit, të lexuarit e të shkruarit, të cilat janë të ndërvarura njëra me tjetrën dhe zhvillohen gjithashtu në ndërvarësi nga njëra-tjetra. Edhe studimi i Jacob Adamsit (2000) i orienton mësuesit të përshtaten me kërkesat e ndryshimit të Kurrikulës dhe të standardeve të reja arsimore, e po ashtu edhe mundësinë se si mund ata të mësojnë se çfarë pritet prej tyre. Andaj mësuesit duhet të përgatiten dhe të jenë të gatshëm të sfidohen me ndryshimet. Cummins (1979) ka studiuar problemet e përvetësimit të gjuhës angleze si gjuhë e dytë. Sipas tij, arritja e kompetencave të nxënësit në një gjuhë të dytë varet nga niveli i aftësisë së tij në gjuhë të parë. P. sh, në bazë të studimeve të tij në vitet '80-të, nga psikologë Ganschow dhe Sparks më tej propozuan që të mësuarit e gjuhës së dytë të huaj paraqet edhe vështirësi në mësim tek disa nxënës që nuk ishin rezultat i vështirësive në të nxënë, por ishin të lidhura drejtpërdrejt me problemet me mësimin në gjuhën e tyre amtare. Ganschow, L., Sparks, R., and Javorsky, J. (1998). Nga kjo kuptojmë se po që se nxënësit tanë nuk e njohin mire gjuhën amtare, kjo reflekton edhe në të mësuarit e gjuhës së huaj. Ata e formuluan si „Deficit gjuhësor të shifruar si Hipotezë", e cila teorikisht tregon se vështirësitë në të mësuar të gjuhës së dytë rrjedhin nga mangësitë në një ose më shumë kode gjuhësore (fonologjike, semantike, dhe sintaksore) te gjuha amtare e nxënësit. Sparks (2006) i ilustron problemet e ndryshme të të mësuarit me modelet në klasat e gjuhëve të huaja. Sa u përket metodave të të mësuarit të gjuhëve të huaja ai, së pari, ishte kundër, duke u mbështetur tërësisht mbi testet e vetëvlerësimit si një matje te stilet e

mësimi; ai thekson nevojën për të përmirësuar vlefshmërinë dhe besueshmërinë e tyre, si dhe nevojën për të zhvilluar një bateri të testeve për të grumbulluar informata të mjaftueshme për të bërë të arsyeshme parashikimet për mënyrat më efektive për të mësuar studentët. Së dyti, ai pretendon se të mësuarit e gjuhës së huaj, si zotësi e nxënësve, nuk duhet të ngatërrohet me një stil të preferuar të të mësuarit. Së treti, duke u bazuar në prova si nga pjesa dërrmuese e hulumtimeve empirike që nga viti 1970 ka treguar se të mësuarit e stileve me modele kanë një mori problemesh konceptuale dhe empirike dhe se studentët që i përshtatin stilet e preferuara me një metodë të pajtueshme të mësimi nuk do të përmirësojnë arritjet e tyre. Për më tepër, studentët të cilët kanë një stil të ndryshëm të të mësuarit nga metoda e mësimdhënies mund të ketë vështirësi në nxënien e materialeve. Mësuesit që japin vetëm informacione, shpesh, tek ata është e pranishme mënyra që ndjehen më rehat, por stilet e tyre nuk mund të përshtaten me stilet e të gjithë nxënësve Rebecca L. Oxford, Ph.D. (2003). Nga kjo shohim se mësuesit e gjuhës së huaj duhet të përshtatin stilin e mësimdhënies për të gjithë nxënësit dhe jo të japin vetëm informacion. Gjuha angleze fillon nga shkalla e parë dhe mësohet deri në klasën e fundit të shkollës së mesme të lartë. Në shkallën e parë kjo lëndë mësohet kryesisht nëpërmjet lojës, vizatimeve dhe këngëve, me përqendrim në të folur, dhe vazhdon me leximin dhe shkrimin në shkallët e tjera. Fëmijët e moshës më të vogël mësojnë më lehtë gjithçka që bëhet atraktive dhe përmes lojës, vizatimeve dhe këngëve. Fusha Gjuhët dhe komunikimi, me lëndët e saja, duhet të ndihmojë të arrihen gjashtë kompetencat, të cilat janë: komunikues efektiv, mendimtar kreativ dhe kritik, nxënës i suksesshëm, kontribuues produktiv, individ i shëndoshë dhe qytetar i përgjegjshëm. Këto janë të përcaktuara në Kurrikulë dhe duhet të arrihen sipas fushave kurrikulare të shprehura në rezultate themelore të të nxënës, nëpër shkallët kryesore të Kurrikulës, gjatë tërë procesit mësimor si dhe gjatë përzgjedhjes dhe organizimit të përvojave mësimore. Kompetencat integrohen në mënyrë të balancuar, ku përfshihen njohuritë, shkathhtësitë, qëndrimet dhe vlerat, ku mësimi i gjuhës së huaj duhet të ndihmojë arritjen e tyre në nivele të ndryshme. Bazuar në kompetencat të parapara në Kornizën e Kurrikulës për fushën Gjuhët dhe komunikimi, nxënësit duhet të komunikojnë dhe të

shprehen nëpërmjet gjuhëve, simboleve, shenjave dhe kodeve; të flasin, të dëgjojnë, të lexojnë e të shkruajnë dhe të shprehen në gjuhën amtare dhe (së paku) në një gjuhë tjetër të huaj; të angazhohen dhe të kontribuojnë në dialog të respektueshëm dhe produktiv; të japin dhe të pranojnë informata kthyesë në mënyrë konstruktive dhe kreative; të respektojnë rregullat e përgjithshme të komunikimit, ndërveprimit dhe njëkohësisht të jenë kreativë; të manifestojnë njohuri kulturore, gjuhësore, letrare e jetësore në jetën individuale dhe publike; të përdorin TIK-un dhe mediet në mënyrë efektive dhe të përgjegjshme si mjete të rëndësishme të informimit, të mësimin, të komunikimit dhe të ndërveprimit. Edhe nga studimet tjera vërehen vështirësi në mësimdhënie të gjuhës së huaj.

METODOLOGJIA

Metodologjia e studimit konsiston në një analizë cilësore dhe sasiore të gjendjes aktuale dhe sfidave në mësimdhënie të gjuhës angleze në fillore, në të tri shkollat pilot ku zbatohet KK dhe në 56 shkollat të cilat ende nuk janë përfshirë në zbatim të KK, por që gjuha angleze fillon në klasë të tretë. Të dhënat sasiore janë marrë nga burime të ndryshme, duke përfshirë të dhënat nga shqyrtimi i literaturës, dhe raporteve të ndryshme lidhur me mësimin e gjuhës angleze. Të dhënat cilësore janë marrë nga pyetësorët me mësimdhënës të gjuhës angleze dhe mësues klase. Të dhënat e fituara janë veçuar nga shkollat pilot dhe ato jo pilot në zbatim të KK, dhe janë interpretuar e krahasuar.

Objekti, rëndësia e hulumtimit dhe qëllimi

Objekti i hulumtimit është mësimi i gjuhës angleze në shkallën e parë të Kurrikulës. Proceset integruese në gjirin e familjes evropiane shtrojnë nevojën e përgatitjes së qytetarit të Evropës së bashkuar, me cilësi në zotërim të gjuhëve të huaja, të cilat duhet të fillojnë të mësohen në një moshë sa më të re. Shkolla fillore është niveli ku vendosen bazat për gjithçka që shoqëria mban si të vlefshme për t'u mësuar. Këtu zë vend edhe të mësuarit e gjuhës së angleze dhe të gjuhës amtare si mjet i domosdoshëm për komunikim. Në

Kosovë futja e gjuhës angleze në fillore, është një ndër prioritetet e Ministrisë së Arsimit, e artikuluar në Kornizën e Re të Kurrikulës. Ky ndryshim kurrikular shtrinë nevojën për shkathtësi të reja qoftë në mësimdhënie ose nxënie, në idetë pedagogjike dhe teknologjinë e re. Rëndësia dhe nevoja për një hulumtim të tillë për këtë çështje ishte e domosdoshme në mënyrë që të ofrohet një pasqyrë e qartë e sfidave me të cilat përballen mësimdhënësit e gjuhës angleze në fillore në zbatimin e KKK në fushën gjuhët dhe komunikimi në mësimin e anglishtes, por edhe në ato shkolla që ende nuk ka filluar pilotimi i KK.

Qëllimi kryesor i këtij studimi është identifikimi i sfidave me të cilat ballafaqohen mësimdhënësit e gjuhës angleze në fillore, në shkollat pilot, ku zbatohet KK dhe në shkollat që ende nuk ka filluar pilotimi i KK dhe krahasimi i tyre.

Sfidat me të cilat ballafaqohen mësimdhënësit e gjuhës angleze në mësimin e gjuhës së huaj në fillore në zbatimin e Kurrikulës, por edhe në shkollat ku mësimi i anglishtes fillon në klasë të tretë, janë të dukshme.

Pyetjet kryesore te hulumtimit:

1. Me cilat sfidat përballen mësimdhënësit në mësimdhënien e gjuhës angleze në fillore?
2. A janë të përgatitur mësuesit për zbatimin e kësaj lënde në këtë klasë?
3. Çka mendojnë mësuesit për mësimin e gjuhës angleze në këtë nivel?

Popullata dhe mostra

Hulumtimi u realizua me mësimdhënësit të gjuhës angleze që punojnë në fillore. Hulumtimi u realizua në 59 ShFMU, në tri komuna të Kosovës, me mësimdhënësit të gjuhës angleze që punojnë në fillore. Nga 39 shkollat fillore pilot në zbatim të KK të përfshira në hulumtim ishin tri shkolla pilot ku zbatohet KK me rreth 8% mësimdhënësit të gjuhës angleze. Në hulumtim u

përfshinë edhe mësimdhënësit e shkollave të tjera fillore ku ende nuk ka filluar zbatimi i KK , por që mësimi i gjuhës së huaj, për herë të parë, fillon në klasë të tretë.

Pyetëtori u plotësua nga 102 mësimdhënëës të gjuhës angleze në tri komuna të Kosovës: në Podujevë, Vushtri dhe Drenas. Nga shkollat pilot u përfshinë 6 mësimdhënëës të gjuhës angleze nga tri shkolla, ndërsa nga shkollat jo pilot ishin të përfshira 56 shkolla me 96 mësimdhënëës.

Metodat dhe instrumentet e hulumtimit

Për realizimin e hulumtimit kemi përdorur disa metoda:

- Metodën e analizës teorike, përmes të cilës është shqyrtuar literatura e përdorur, studimet, analizat dhe raportet profesionale.
- Metodën e analizës së dokumentacionit, përmes të cilës janë shfrytëzuar dokumentet zyrtare nga MASHT-i.
- Metoda statistikore, përmes të cilës, të dhënat e fituara, janë analizuar dhe interpretuar në grafikone.
- Metoda krahasuese, përmes së cilës, të dhënat e fituara nga shkollat pilot në zbatim të KK dhe shkollat jo pilot u krahasuan secila prej tyre veç e veç.

Instrumentet - Si instrumente për realizim të hulumtimit, u përdoren pyetësorët për mësimdhënëës të gjuhës angleze dhe mësues klase.

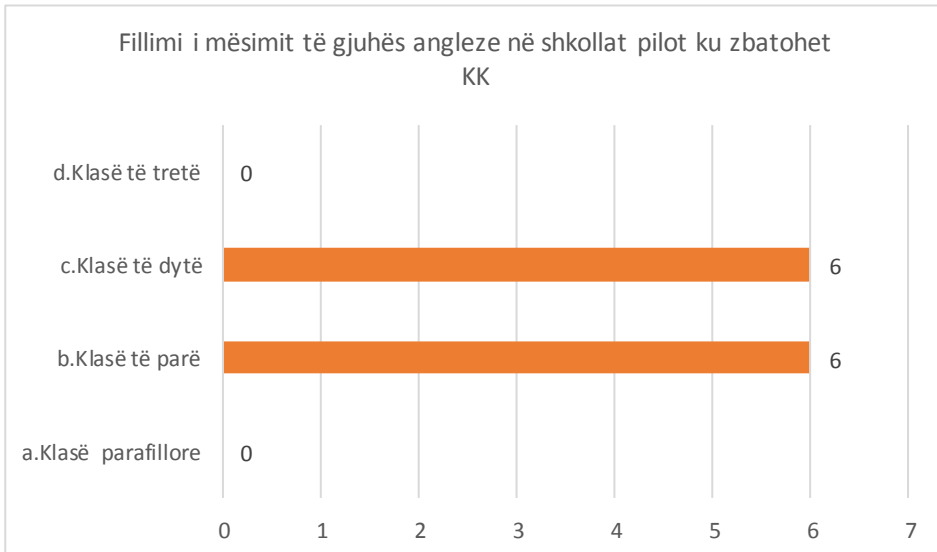
Mbledhja dhe analiza e të dhënave

Së pari është shqyrtuar literatura përkatëse, dokumentet zyrtare KK, Udhëzuesit dhe raportet tjera të studimit. Të dhënat e studimit në terren janë mbledh në periudhën shkurt –maj 2016. Nga secila shkollë kishim nga dy respondent mësimdhënëës të gjuhës angleze.

Të dhënat cilësore të nxjerra nga pyetësorët me mësimdhënëës të gjuhës angleze janë analizuar me programin kompjuterik Microsoft Office Excel 2007 dhe janë interpretuar në Microsoft Office Word 2010.

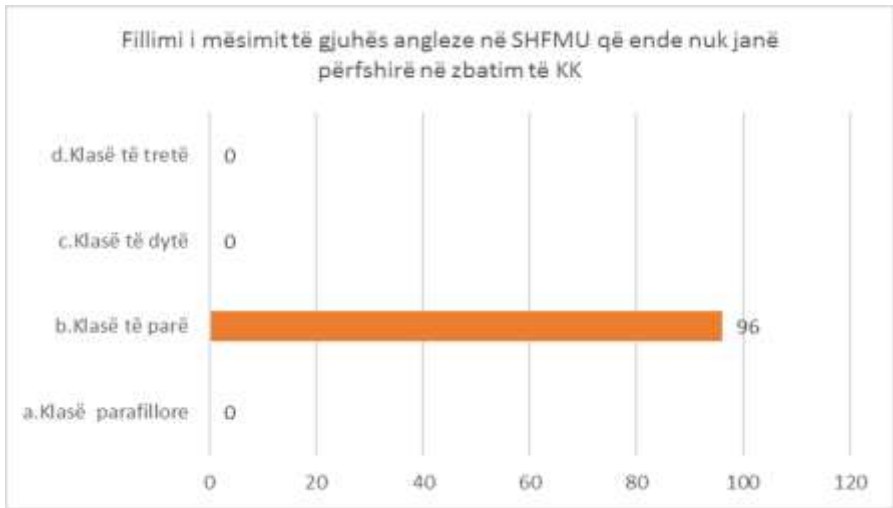
Analiza dhe interpretimi i rezultateve

Hulumtimi u realizua me pyetësorë me mësimdhënës të gjuhës angleze në tri komuna të Kosovës. Nga analiza e të dhënave vërehet se gjuha angleze si gjuhë e dytë në fillore, ka filluar në klasë të parë, në shkollat pilot të KK, por jo në klasë parafillore, ngase kjo çështje është vendosur nga udhëheqësi i shkollës dhe nga kapaciteti që kishin brenda shkollës. Ndërsa në shkollat që ende nuk janë përfshirë në zbatim të KK, mësimi i gjuhës angleze ka filluar, në klasë të tretë.

Grafiku 1. Fillimi i mëimit të gjuhës angleze në shkollat pilot ku zbatohet KK

Rezultatet e pasqyruara në grafikun 1 tregojnë se mësimi i gjuhës angleze në klasë të parë dhe të dytë ka filluar në shkollat pilot ku zbatohet KK. Në këtë pyetje respondentët kanë pasur mundësi të përgjigjen në të katër mundësitë e dhëna. Kështu të gjithë janë përgjigjur se mësimi i gjuhës angleze fillon në klasë të parë, aq sa edhe në klasë të dytë. Ndërsa në asnjërën nga këto tri shkolla pilot nuk ka filluar mësimi i gjuhës së huaj në klasë parafillore. Nga kjo del se në këto shkolla pilot të kurrikulës nuk ka filluar mësimi i gjuhës angleze sipas asaj që është paraparë në KK.

Grafiku 2. Fillimi i mësimit të gjuhës angleze në shkollat që ende nuk janë përfshirë në zbatim të KK

Rezultatet e pasqyruara në grafikun 2 tregojnë se në cilën klasë fillon mësime të gjuhës angleze në shkollat ende të pa përfshira në zbatim të KK. Rezultatet e prezantuara më lartë tregojnë se në shkollat ku zbatohet KK gjuha angleze ka filluar në klasë të parë, ndërsa në shkollat që ende nuk ka filluar zbatimin e KK mësimit të gjuhës angleze fillon në klasë të tretë.

Në pyetjen kush e mbanë orën e gjuhës angleze në shkollën tuaj, respondentët e shkollave pilot përgjigjen të gjithë se mësuesi i anglishtes.

Grafiku 3. Kush e mbanë orën e gjuhës angleze në shkollat pilot

Nga të dhënat e mbledhura të shprehura në grafikun 3 konstatojmë se në tri shkollat pilot ku zbatohet KKK, mësimdhënien e gjuhës angleze në klasë të parë në fillore e bën mësimdhënësi i gjuhës angleze.

Grafiku 4. Kush e mbanë orën e gjuhës angleze në shkollën tuaj, në shkollat e papërfshira në zbatim të KK.

Nga të dhënat e mbledhura të shprehura në grafikun 4 konstatojmë se në shkollat, të cilat ende nuk janë përfshirë në zbatim të KK, në përgjithësi del se vetëm në dy (2) prej tyre, orën e gjuhës angleze e mbanë mësuesi i klasës, katër nga respondentët thonë se dikush tjetër, ndërsa 92 prej tyre përgjigjen se mësimdhënësit e gjuhës angleze.

Në pyetjen se „A janë të përgatitur mësuesit për zbatimin e gjuhës angleze në fillore, opinionet e mësimdhënësve janë paraqitur në grafikun e mëposhtëm.

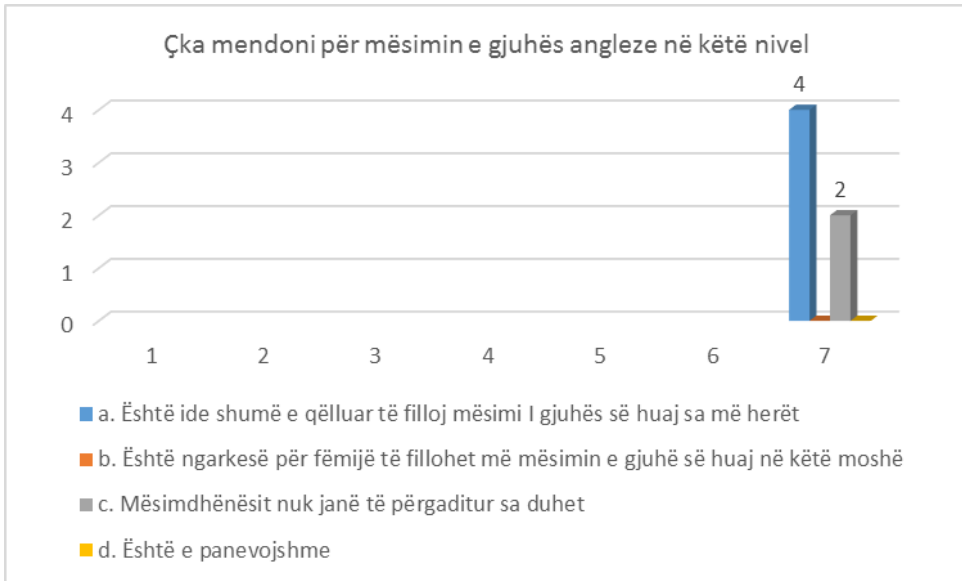
Grafiku 5 Mësuesit e gjuhës angleze në shkollat pilot ku zbatohet KK.

Nga të dhënat e mbledhura të shprehura në grafikun nr. 5 konstatohet se nga numri i përgjithshëm i respondentëve 2 prej tyre ose rreth 33% deklarohen se po, janë të përgatitur për mësimin e gjuhës angleze në fillore, ndërsa 4 ose rreth 67% mendojnë se këtë mund ta bëjnë pjesërisht. Trajnimin për zbatimin e KK e kanë të përfunduar të gjithë mësuesit e shkollave pilot, mirëpo për trajnimin specifik në mësimdhënie të gjuhës angleze në fillore të gjithë respondentët përgjigjen me jo sepse ata nuk janë të përgatitur për mësimdhënie në klasa të fillores.

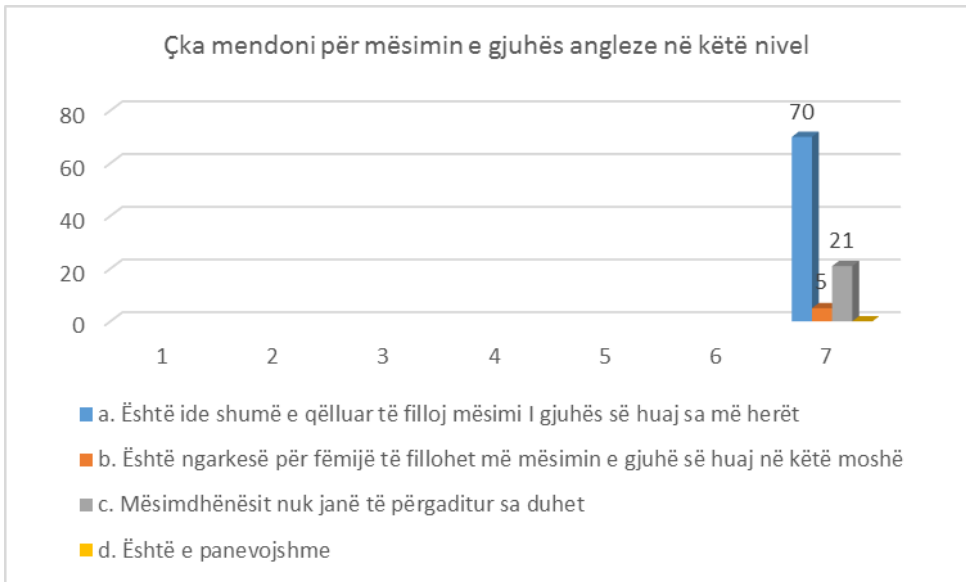
Grafiku 6. Mësuesit e shkollave të pa përfshira në zbatim të KK

Nga të dhënat e mbledhura të shprehura në grafikun nr. 6 vërejmë se rreth 60% e respondentëve, nga shkollat ende të pa përfshira në zbatim të KK, përgjigjen se janë të përgatitur për mësimdhënie të gjuhës angleze në fillore, rreth 37% përgjigjen me pjesërisht për përgatitjen e tyre, dhe 3% përgjigjen me jo se nuk janë të përgatitur t'ua mësojnë gjuhën e huaj moshës më të vogël.

Grafiku 7. Mësimdhënësit e shkollave pilot

Sa i përket opinionit të mësimdhënësve për rëndësinë e mësimin të gjuhës angleze në këtë nivel, në shkollat pilot, ku zbatohet KK, nga grafiku nr.7 shihet se nga numri i përgjithshëm prej 6 respondentëve rreth 67% e tyre mendojnë se është ide shumë e qëlluar, por 33% prej tyre mendojnë se mësimdhënësit nuk janë të përgatitur për një gjë të këtillë. Është me interes se asnjë nuk deklarohet se kjo është e panevojshme.

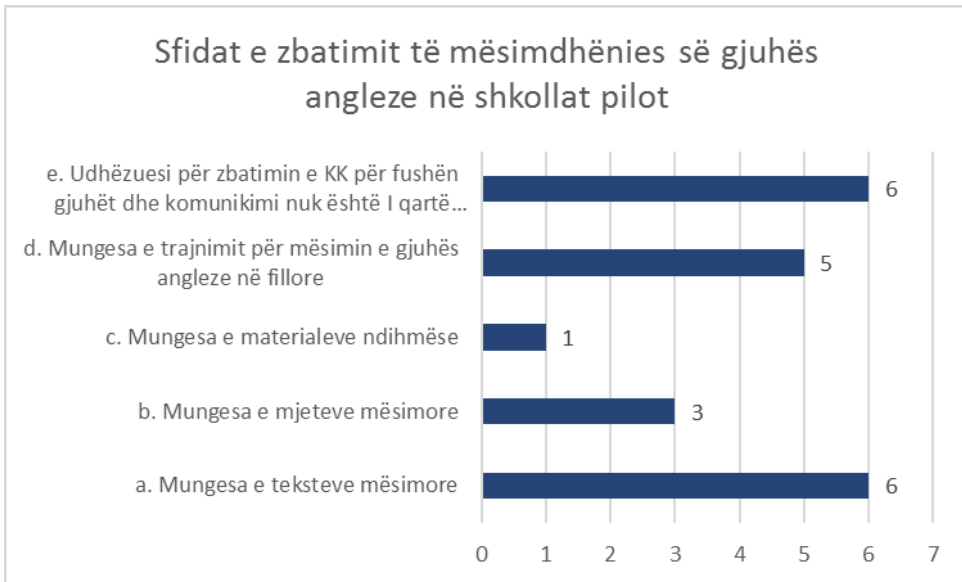

Grafiku 8. Mësimdhënësit e shkollave ende te pa përfshira në zbatim të KK

Rezultatet e fituara dëshmojnë se 75% prej tyre mendojnë se është ide shumë e qëlluar, rreth 3% prej tyre deklarojnë se kjo paraqet ngarkesë shtesë për nxënësit e këtij niveli dhe 18% e tyre mendojnë se mësimdhënësit nuk janë të përgatitur për një gjë të këtillë.

Nga krahasimi i të dhënave të fituara nga të gjithë respondentët shohim se shumica mendojnë se është ide mjaftë e qëlluar të fillohet mësimi i anglishtes në moshë të re. Por, kemi diku rreth 20% të përgjigjeve, ku dilema paraqitet te mungesa e përgatitjes së mësimdhënësit për një gjë të këtillë dhe diku 3% e tyre deklarojnë se kjo paraqet ngarkesë shtesë për nxënësit e këtij niveli.

Në kërkesën, që mund të konsiderohet si qendrore në këtë hulumtim „Shëno disa nga sfidat/vështirësitë me të cilat jeni ballafaquar në mësimdhënien e gjuhës angleze në fillore” marrëm rezultate që janë paraqitur si në grafikun mëposhtëm.

Grafiku 9. Sfidat e zbatimit të mësimin të gjuhës angleze në shkollat pilot ku zbatohet KK.

Në këtë pyetje kishin të drejt rumbullakimi të një apo më shumë alternativave. Duke u bazuar në rezultatet e fituara mund të themi se të gjithë mësimdhënësit e shkollave pilot si sfida kryesore i paraqesin Udhëzuesin për zbatimin e Kurrikulës për fushën gjuhët dhe komunikimi, i cili, sipas tyre, nuk ka shembuj të qartë për zbatim të mësimin të gjuhës angleze në këtë nivel dhe nuk ka shembuj fare në gjuhën angleze që mund t'u shërbej si model, si dhe mungesën e teksteve mësimore. Dihet se tekste mësimore të gjuhës angleze për klasën parafillore, klasë të parë dhe të dytë nuk ka, por përdoren tekstet e klasës së tretë për mësimdhënie. Po ashtu, shumica e paraqesin si sfida edhe mungesën e trajnimeve për mësimdhënie të gjuhës angleze në këtë nivel, e një numër i vogël i tyre i paraqesin si vështirësi edhe mungesën e mjeteve tjera mësimore dhe materialeve ndihmëse.

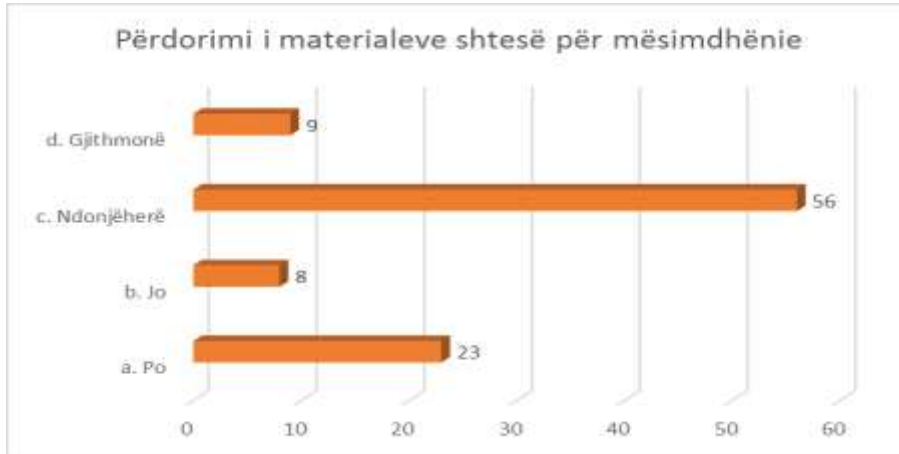
Grafiku 10. Sfidat e zbatimit të mësimin të gjuhës angleze në shkollat tjera të pa përfshira në zbatim të KK

Duke ju referuar të dhënave të mbledhura, konstatojmë se sfidë kryesore, sipas mësimdhënësve nga shkollat e pa përfshira në zbatim të KK, paraqitet mungesa e trajnimeve për mësimin e gjuhës angleze në fillore me 80%, sfidë paraqitet edhe mungesa e mjeteve mësimore me rreth 25% të përgjigjeve dhe rreth 60% ju mungojnë materialet ndihmëse për mësimdhënie.

Grafiku 11. Përdorimi i materialeve shtesë në mësimdhënie në shkollat pilot ku zbatohet KK.

Nga të dhënat e paraqitura në grafikun nr 11, vërejmë se të gjithë mësimitdhënësit, në shkollat pilot ku zbatohet KK, përdorin materiale shtesë për mësimitdhënie.

Grafiku 12. Përdorimi i materialeve shtesë në mësimitdhënie në shkollat e pa përfshira në zbatim të KK

Rezultatet e paraqitura më lartë tregojnë se sa përdoren burimet shtesë në mësimitdhënie. Nga grafiku nr. 12 vërehet se 56 nga mësimitdhënësit, ose 63% deklarojnë se i përdorin ndonjëherë ndërsa 23 ose rreth 18% nga respondentet përgjigjen se i shfrytëzojnë materialet shtesë për mësimitdhënie. Kemi edhe 8 përgjigje ose rreth 5% që deklarojnë se nuk përdorin materiale shtesë, por shfrytëzojnë tekste të klasës së tretë për mësimitdhënie të gjuhës angleze. Ndërsa 9 nga ata, thonë se gjithmonë përdorin materiale shtesë për mësimitdhënie, duke i siguruar nga interneti, materiale që krijojnë vetë mësimitdhënësit me vizatime, ilustrime, etj

PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME

Nga rezultatet e fituara konstatojmë se zbatimi i Kurrikulës së Kosovës ka filluar në shkollat pilot, mirëpo mësimitdhënia e gjuhës së huaj nuk është në nivelin e duhur. Trajnimin për zbatimin e KK e kanë të përfunduar të gjithë mësimitdhënësit e shkollave pilot, mirëpo nuk janë të trajnuar për qasje

metodologjike për mësimdhënie të gjuhës së huaj fëmijëve të moshës së vogël.

Udhëzuesi për zbatimin e KK në fushën gjuhët dhe komunikimi nuk ofron mjaftë qartësi dhe shembuj konkret në gjuhë të huaj për mësimdhënien e gjuhës angleze në shkollimin fillestar. Nga hulumtimi del se është nevojë e domosdoshme hartimi i Udhëzuesit për zbatimin e KKK në fushën gjuhët dhe komunikimi në gjuhën angleze ku ofrohen edhe modele e shembuj konkret të mësimdhënies së gjuhës angleze në klasat fillore.

Nga rezultatet e anketimit të mësimdhënësve del se ka sfida të shumta në zbatimin e mësimin të gjuhës angleze në klasë të parë, por gjithashtu del se asnjë nga këto tri shkolla pilot nuk e kanë filluar mësimdhënien e anglishtes në klasën parafillore. Pjesëmarrësit në anketim, nga të gjitha shkollat e përfshira në hulumtim, e shohin si sfidë edhe nevojën për trajnimin specifik për mësimdhënie të gjuhës së huaj moshës së re, por sfiduese për ta është mungesa e materialeve mësimore për nxënës gjë që ndërlikohet tërthorazi me mungesën e trajnimeve për krijimin dhe përdorimin e materialeve dhe burimeve shtesë për mësimdhënie.

Nga sa u tha më lartë, si rezultat i të dhënave të dala nga ky hulumtim, shihet se shkollat kanë nevojë të ngutshme për informim më të thelluar lidhur me zbatimin e kurrikulës sipas filozofisë mbi të cilën bazohet, pastaj ka mangësi të theksuara në seriozitetin e zbatimit të mësimin të gjuhës angleze në filllore si kërkesë e kurrikulës, por edhe e vizionit të ri për nxënësin kompetent për t'u shprehur dhe komunikuar, jo vetëm në gjuhë amtare.

REKOMANDIME

Të hartohet udhëzuesi për zbatimin e KK në fushën gjuhët dhe komunikimi në gjuhën angleze me shembuj dhe modele të mësimdhënies së gjuhës angleze në filllore.

Të sigurohen tekstet mësimore për mësimdhënie të gjuhës angleze për klasën parafillore, klasën e parë dhe të dytë.

Të trajnohen të gjithë mësimdhënësit e gjuhës angleze për qasjen metodologjike të mësimdhënies së gjuhës së huaj fëmijëve në moshë të vogël.

Të sigurohen materialet shitesë për mësimdhënie të gjuhës angleze në filllore që do ta lehtësojnë mësimdhënien dhe nxënien e gjuhës angleze.

Rezultatet e hulumtimit duhet të shërbejnë si informata shitesë për zbatuesit e kurrikulës, dhe hartuesit e politikave arsimore, për një qasje më serioze në zbatimin e politikave dhe kërkesave të tjera që dalin nga Ministria e Arsimit.

REFERENCAT

1. Adams, Jacob E. (2000). *Taking Charge of Curriculum: Teacher Networks and Curriculum Implementation*. New York: Teachers College Press.
2. Colin J.Marsh, CDE, (2009). Tiranë ,Koncepte themelore per ta kuptuar kurrikulumin.
3. Cummins, J. (1979). Linguistic interdependence and the educational development of bilingual children. *Review of Educational Research, Evaluation, Dissemination and Assessment Center*. California State Univ., Los Angeles.
4. Eric Woods's dhe David Royle, (2010). *EU-SWAP PËR ARSIMIN MBËSHTETJE NE IMPLEMENTIMIN E QASJES TËRESEKTORIALE NE ARSIM NE KOSOVË*, Raport.
5. George J. Posner, (1992). *Analyzing the Curriculum* (Analiza e kurrikulës), McGraw-Hill. New York
6. George A. Beauchamp, (Itasca, Ill.: Peacock, 1981). *Curriculum Theory* (Teoria e kurrikulës), bot. i katërt, Illinois.
7. Ganschow, L, Sparks, R., and Javorsky, J. (1998). Foreign Language Learning Difficulties: An Historical Perspective. *Journal of Learning Disabilities*. Miami University, 31(3), f. 248-58.
8. Hilda Taba, (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice* (Zhvillimi i kurrikulës: teoria dhe praktika) New York: Harcourt Brace,
9. John McNeil, (1990). *Curriculum: A Comprehensive Introduction* (Kurrikula: hyrje e përgjithshme), bot. i katërt, (Glenview, Ill.: Scott Foresman) Illionis
10. Joseph Schwab, (1970). *The Practical: A Language for Curriculum* (Praktikja: gjuha e kurrikulës), (Washington, D.C.: National Education Association).

11. Kurrikula Bërthamë për klasë parafillore dhe arsimin fillor në Kosovë, MASHT (2012) Prishtine
12. Korniza e Kurrikulës e Arsimit Parauniversitar të Republikës së Kosovës, MASHT(2011) Prishtinë,
13. Korniza Kombëtare e Kualifikimeve e Kosovës, Dhjetor (2011) EU KOSVET V Zhvillimi i Sigurimit të Cilësisë, Akreditimit dhe Zhvillimi i AKK & KKK në Kosovë.
14. MASHT- Udhëzuesi për zbatimin e KKK në fushën gjuhët dhe komunikimi, (2012) Prishtine
15. M. Frances Klein, (1990). "Approaches to Curriculum Theory and Practice" (Drejtime të teorisë dhe praktikës së kurrikulës), në J. T. Sears dhe J. D. Marshall, red., *Teaching and Thinking about Curriculum* (Mësimi i kurrikulës dhe mendimi për të), (New York: Teachers College Press, Columbia University),
16. Mase, J. (1989). Teaching foreign language to students with learning disabilities. In Debra L. Knapke (Ed.), *Instructional issues for students with learning disabilities: Preparation for education* (pp. 8-11). Columbus: Ohio State University.
17. Nunan. D. (1989). *Designing Tasks for the Communicative Language Classroom*. New York. Cambridge University Press.
18. Raport vlerësues për fëmijët. Raport i Progresi (2011) -Volumi II për implementimin e Strategjisë Kombëtare dhe Planit të Veprimit për të Drejtat e Fëmijëve në Republikën e Kosovës, 2009-2013, Zyra për Qeverisje të Mirë/Zyra e Kryeministrit, 2012.
19. Rebecca L. Oxford, Ph.D. (2003). *LANGUAGE LEARNING STYLES AND STRATEGIES: AN OVERVIEW*. Oxford, GALA
20. Revista-MAPO-Kurrikuli është kushtetuta e arsimit, Postuar më: 25 Shkurt 2012 11:10, Tiranë , <http://www.mapo.al/2012/02/kurrikuli-eshte-kushtetuta-e-arsimit>
21. Richards, Colin, ed. (1978) *Power and the Curriculum: Issues in Curriculum Studies*. England: Nafferton Books.
22. Sparks, R., & Ganschow, L. (1993). Identifying and instructing at-risk foreign language learners in college. In D. Benseler (Ed.), *the dynamics of language program direction* (pp. 173-199). Boston: Heinle & Heinle
23. Sparks, R. (2006). Is There a "Disability" for Learning a Foreign Language? *Journal of Learning Disabilities*.. School of Education, Dominican- University of California. 39(6), 544-557.

24. Skehan. P. (1996) *Second Language Acquisition and research and Task-Based Learning* in Willis. J. and D. Willis. (eds). *Challenge and Change in Language Teaching*. Oxford: Heinemann;
25. Zhvillimi i shkathtësive të shekullit 21 në të mësuar të gjuhës angleze (2012) Basic Education Program, Prishtinë.